

Utsikt mot Europa (Hans Furuhausen m fl). De givna presentböckerna i jul! Något felaktig blev dock presentationen av Vitterhetsakademiens skriftserie om Europa i förra bokspalten i SvT. De fyra separata volymerna utgivna av Natur och Kultur heter **Europa och rätten** (av Stig

Strömholm), **Den faustiska människan** (av Gunnar Eriksson), **Kunskapens träd** (av Harry Järv) och **Europas födelse** (av Sture Linnér). De volymerna är snarast dem som man köper till sig själv för att läsa en dag under julen då helgfriden ger chans till stimulerande eftertanke.

ANN-SOFIE NILSSON:

Vänsterns moraliska (o)skuld?

Om förhållandet mellan idéer och de handlingar som de ger upphov till, om de intellektuella och makten handlar "Vänsterns moraliska skuld", en samling uppsatser sprungna ur ett seminarium som arrangerades av Timbro i maj.

Per Ahlmark, Kay Glans, Lars Gustafsson, Erik Hörstadius, Paul Johnson och Per T Ohlsson: **Vänsterns moraliska skuld**. Timbro 1991

Att tankar åtföljs av ett moraliskt ansvar har vi sett i Östeuropa, där företrädare för de gamla regimerna ställts till svars för sin ideologi och den politik som följt därav. Men hos de vänsterintellektuella elittrupper vars förkärlek för "progressiva" experiment i Tredje Världen i högsta grad påverkade svensk biståndspolitik är man, inte helt förvånande, betydligt mera tveksamma gentemot frågan om medansvar och skuld.

"Kan den vänster som lånade sina pennor åt planekonomi och partidikta-

turens utövare undkomma sitt ansvar? Är inte vi, västvärldens radikala intellektuella, medskyldiga till decennier av tyranni och fattigdom i socialismens namn?", frågar Anders Björnson i ett citat i bokens inledning. Ett utkrävande av ansvar enligt Timbromodell vore emellertid, enligt denne debattör, att likställa med en anti-intellektuell häxjakt i renodlad McCarthyanda.

Men svaret på den sista av frågorna ovan måste givetvis bli ett tveklöst ja, på samma vis som liberala företrädare regelmässigt tilldelas ett ansvar för all politik med något slag av marknadsekonomiska förtecken.

I botten på de vänsterintellektuella ställningstaganden som alltför ofta har verkat i det exotiska förtryckets tjänst ligger en känsla av främlingskap gentemot den egna kulturen. På trettioalet var det västvärldens fattigdom och brister som utgjorde grunden för den intellektuella kritiken: på sextioalet och därefter är det samma samhälles överflöd man vänder sig emot.

Men uppfattningen att andra kulturer i snart sagt alla sammanhang anses överlägsna den egna har också lett till en slags omvänd rasism, och, som Per Ahlmark framhåller i sin tankeväckande essä, en skakande men påtaglig dos av antisemitism som rekommenderar att Israel vänjer sig vid att leva i en "nukleär terrorbalans" med Saddam Hussein.

Sådana råd är enkla att ge från den privilegierade och pacifistiska lilla ankdamn som har gjort det till en inhemsk specialitet att med moraliska argument kritisera de länder som försvarar den frihet som vi tar för given.

I de fjärran kulturer som man känner en sådan oemotståndlig dragning till råder dessutom, paradoxalt nog, ofta en attityd till oliktankande som skulle omöjliggjort varje antydning till kritik av det slag som de vänsterintellektuella riktar mot sin egen kulturkrets.

Att vänstern generellt sett har ett besvärligt förhållande till åsikter andra än de egna har vi även, som Erik Hörstadius påminner oss om i sin essä i denna välkomna debattskrift, kunnat uppleva på hemmaplan med decennier av socialdemokratisk konformism och mer eller mindre subtilt åsiktsförtryck.

MATS JOHANSSON:

Den offentliga sektorns möjligheter

Under Kjell-Olof Feldts tid som finansminister myntades begreppet "kanslihöger" som beteckning på de socialdemokrater i framförallt finansdepartementet som försökte förnya synen inom partiet på den kollektiva sektorn. En ledande kraft var Klas Eklund, ordförande i Produktivitsdelegationen, som nyligen lämnade sitt betänkande "Drivkrafter för produktivitet och välbefinnande" (SOU 1991:82).

Gunnar Wetterberg: **Det nya samhället. Om den offentliga sektorns möjligheter.** Tiden 1991

Ett annat kraftkorn i denna rörelseriktning är Gunnar Wetterberg, departementsråd

och chef för finansens strukturenhet. I en debattbok med den intetsägande titeln "Det nya samhället. Om den offentliga sektorns möjligheter" tecknar han sin bild av alla de problem och förändringar som han mött framför allt i arbetet som huvudsekreterare i ESO, expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 1988–90.

Till större delen är innehållet en tämligen neutral beskrivning av kursboks-karakteristik, med mängder av fakta och oantastlig analys, som knappast hetsar upp någon läsare i något politiskt eller ekonomiskt läger. Men här och var blixtrar den lundska skolade vänsterradikalen till med sanningar om de stora kollektiva programmen som lika gärna hade kunnat återfinnas i en Timbro-bok.